

ODYSSEIA DESTANI

{Resimli}

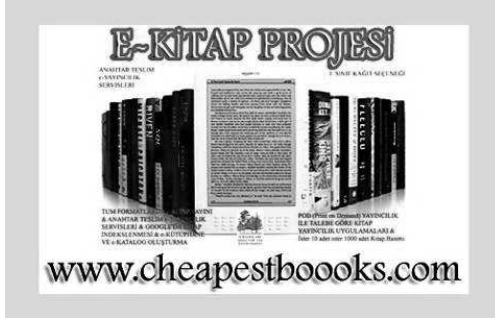

HOMEROS

Published By:

E-KİTAP PROJESİ & CHEAPEST BOOKS

Copyright, 2025

**-A MITHOLOGICAL & HISTORICAL EPIC BOOK-
[BİR MİTOLOJİK & TARİHSEL DESTAN]**

Yazarı (Author): HOMEROS (ESKİ YUNAN)

Sayfa Düzeni ve Grafik Tasarım: (e-Kitap Projesi)

Çeviri Editörü: Murat Ukray

Kapak Tasarımı: E-KİTAP PROJESİ

Kapak İmage: *“Odysseia Deniz seferinde tutsak alınıyor”,
Illustrated by R. Campbell, 1986..*

E-Baskı ve yayına hazırlama (Publisher): ekitaprojesi.com

İstanbul – Nisan, 2025

ISBN: 978-625-3871-42-0

İletişim ve İsteme Adresi:

www.ekitaprojesi.com

© **Copyright:** Bu çalışmanın tüm yayın hakları e-kitap projesine aittir. Tanıtım alıntıları dışında izinsiz çoğaltılması yasalarımıza göre suç sayılmaktadır. Böyle bir harekete kalkışmak yerine, bize sorarsanız uygar ve paylaşımcı dünya adına seviniriz..

İÇİNDEKİLER

(Önsöz) _____	5
Yazarı Hakkında _____	5
ÖNSÖZ (KİTAP HAKKINDA) _____	7
GİRİŞ _____	10
BİRİNCİ BÖLÜM: ŞAN-I _____	19
– Tanrılar Derneğinde – Athena'nın Öğütleri – Yavukluların Cümbüşünde	
İKİNCİ BÖLÜM: ŞAN-II _____	36
Telemakhos Gurbette İthakalıların Derneğinde	
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ŞAN-III _____	50
PYLOS'TA	
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: ŞAN-IV _____	66
LAKEDAİMON'DA – Telemakhos'un Dönüşü – Yavukluların Pusesu	
BEŞİNCİ BÖLÜM: ŞAN-V _____	91
KALYPSO'NUN MAĞARASI	
ALTINCI BÖLÜM: ŞAN-VI _____	106
ODYSSEUS'UN PHAİAKELİ'NE ULAŞMASI	
YEDİNCİ BÖLÜM: ŞAN-VII _____	116
ODYSSEUS'UN ALKİNOOS KATINA GİRİŞİ	
SEKİZİNCİ BÖLÜM: ŞAN-VIII _____	127
PHAİAKLARIN KABUL TOPLANTISI	
DOKUZUNCU BÖLÜM: ŞAN-IX _____	146
KİKONLAR KATINDA	
ŞAN: X _____	163
AİOLİ VE LAİSTRYGONLAR AHVALI – Kirke Katında – Ölüler Ülkesinde	
ONBİRİNCİ BÖLÜM: ŞAN-XI _____	181

ÖLÜLERİN AHVALI

ONİKİNCİ BÖLÜM: ŞAN-XII _____ 201

SİRENLER, KHARYBDİS, SKYLLA

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ŞAN-XIII _____ 215

ODYSSEUS'UN PHAİAKELİ'NDEN AYRILIŞI

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM: ŞAN-XIV _____ 229

ODYSSEUS'UN EUMAIOS İLE GÖRÜŞMESİ

ONBEŞİNCİ BÖLÜM: ŞAN-XV _____ 245

TELEMAKHOSUN SEFERDEN DÖNÜŞÜ

ONALTINCI BÖLÜM: ŞAN-XVI _____ 262

TELEMAKHOS'UN ODYSSEUSU TANIMASI

ONVEDİNCİ BÖLÜM: ŞAN-XVII _____ 277

ŞEHİRDE OLUP BİTENLER

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM: ŞAN-XVIII _____ 295

ODYSSEUS İLE İROS'UN YUMRUK DÖĞÜŞÜ

ONDOKUZUNCU BÖLÜM: ŞAN-XIX _____ 309

ODYSSEUS'UN PENELOPEİA İLE GÖRÜŞMESİ

YİRMİNCİ BÖLÜM: ŞAN-XX _____ 327

FODUL YAVUKLULAR TEPELENMEDEN ÖNCE

YİRMİBİRİNCİ BÖLÜM: ŞAN-XXI _____ 340

YAY SINAŞMASI

YİRMİİKİNCİ BÖLÜM: ŞAN-XXII _____ 353

YAVUKLULARIN TEPELENMESİ

YİRMİÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ŞAN-XXIII _____ 369

PENELOPEİA'NIN ODYSSEUS'U TANIMASI

YİRMİDÖRDÜNCÜ BÖLÜM: ŞAN-XXIV _____ 381

SON: ÖLÜLER DİYARINA İKİNCİ SEFER *

(ÖNSÖZ)

YAZARI HAKKINDA

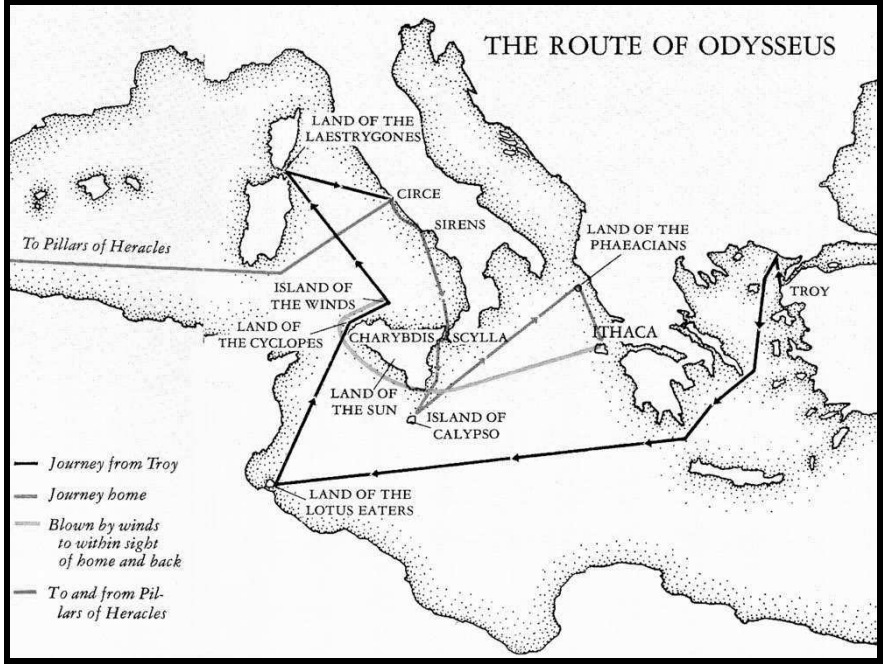

HOMEROS, M.Ö. 8. yüzyılda İzmir'de veya Sakız Adası'nda yaşadığı sanılan Homeros, Yunan duygu ve düşüncesinin ilk ürünleri

olan İlyada ve Odysseia adlı destanların derleyicisidir. Troya Savaşı'na ilişkin söylenceleri toplayan İlyada'da, eski Yunanlıların gelenek ve görenekleri, dini ve felsefi inançları ve Çanakkale'nin tarihi coğrafyası hakkında önemli bilgiler vardır

Konusu, kuruluşu ve anlatım yöntemleri bakımından İlyada'dan farklı olan Odysseia'da ise Troya'nın yıkılışından sonra, yurdu İthake'ye dönmek üzere yola çıkan Akha önderlerinden Odysseus'un 10 yıl süren yolculuğu sırasında başından geçen olaylar anlatılır. Bu destanda da aynı türden bilgilere rastlamak mümkündür.M.Ö. 4. yüzyılda Atina'da yazıya aktarılan Homeros Destanlarındaki dini anlayış, Atinalılar tarafından aynen benimsenmiş ve İlyada ve Odysseia, Yunan eğitiminin temeline yerleştirilmiştir. Bunların Yunan toplumundaki işlevi, M.Ö. 4. yüzyılda Platon'un Devleti'nde eleştirilinceye dek hiç sorgulanmamıştır.

ÖNSÖZ (KİTAP HAKKINDA)

Odyseia (Odusseia) Homeros'un ünlü destanlarından biridir.

Diğeri de İlyada'dır.

Odyseia'nın MÖ 800 ila 600 yılları arasında yazıldığı düşünülmektedir. Manzum eser İlyada'nın devamı niteliğindedir ve Yunan kahraman Odysseus'un Truva'nın düşüşünden sonra vatani İthaka'ya yaptığı maceralarla dolu uzun yolculuğu anlatır. 10 yıl süren savaştan sonra Odysseus'un İthaka'ya dönmesi 10 yılını alır, ve bu 20 yıllık uzaklığında oğlu Telemachus ve karısı Penelope ülkeyi yönetmek ve Penelope ile evlenerek (Odysseus'un öldüğü iddia edilmektedir) İthaka'nın hükümdarı olmak isteyen bir grup soylu ile mücadele etmek zorundadırlar. Şiir Batı edebiyatının ve kültürünün temel eserlerinden sayılır, ve antik Yunan kültürüne ışık tutan en önemli kaynaklardan biridir.

Odysseia, Truva'nın düşmesinden 10 yıl sonra Odysseus'un İthaca'ya evine dönünceye kadar maceralarını anlatır. İlyada 10 yıl süren Truva Savaşı, Odysseia, 10 yıl boyunca Odysseus'un başından geçenlerden ibarettir. İlyada, bir olayı, Odysseia ise bir kişinin destanını anlatır. Truva Destanında olaylar birbirini izleyecek şekilde anlatılır. Halbuki, Odysseia'da olaylar anılar, geriye dönüşler, atlamalarla canlandırılır. Batı dillerindeki Ulysses'nin türediği Latince Ulyxes, yiğidin bir Yunan lehçesinden alınmış adıdır. Odysseus (Ulysses, Ülis), kuzeybatı Yunanistan kıyılarının karşısında bulunan İthaka (İthaka, İthake) adasında doğdu. Babasının adı Learthes, anasının adı Antikleia idi. Yalan dolanda usta Autolykos'un kızı olan Antikleia'nın Learthes ile evlenmeden önce Sisypheos ile yattığı, Odysseus'un bu birleşmeden doğduğu da söylenir.

Odysseus'un gençliği, Akhilleus'un ki gibi hekim Kheiron'un yanında geçti. Birgün Odysseus, dedesi Autolykos'a konuk olarak gitti. Orada bir yaban domuzu avına katıldı ve bacağından yaralandı. İşte, Truva Savaşı sona erdikten sonra, bir 10 yıl daha türlü maceralar geçirerek İthake'ye döndüğünde, dadısı Eurykleia tarafından yaşlı Odysseus'un tanınmasını sağlayacak yara izi, bu yara izidir.

Truva Savaşına katılmadan önce Odysseus, İthake tahtına çıktı ve kral oldu. Babası Learthes'in oğlunu tahta nasıl geçirdiği pek anlatılmaz. Ama kral olunca bir eş seçmesi olaylı oldu. Hemen dünyanın en güzel kızı Helena'ya talip oldu ama güzel kızın taliplilerinin çokluğundan ürkerek ondan vazgeçip, Helena'nın babasının kardeşi İkaros'un kızı Penelope'u (Penelopeia) istedi. Tyndereos'un ise akli karmakarışık olduğundan Odysseus'un bu yaklaşımını önce beğenmedi. Odysseus ise Penelope'u almak için şartını söyledi. Tyndereos'u düştüğü durumdan kurtaracak, bulduğu çözümle kimse arasında kavga olmayacaktı. Bu arada Tyndereos'un kızını türlü prensler, krallar ve savaşçılar istiyorlar, türlü hediyeler gönderiyorlardı. Tyndereos da onların kalplerini kırıp bir felakete yol açmamaya çalışıyordu. Sonunda Tyndereos, Penelope'u vermeye razı olunca Odys-

seus fikrini söyledi: Kocasını Helena kendisi seçsin ama her kimi seçerse diğer tüm talipliler bunu sorun etmeyecek ve Helena'nın kendine seçeceği kocaya her zaman arka çıkmaya ant içecekti. Tyn-dareos, fikri beğendi ve iş kızın seçimine bırakıldı. İkarios önce herkesi yemin etmeye çağırdı. Herkes yemin etti, Odysseus dahil. Dünyanın en güzel kızı Helena, kocası olarak Agamemnon'un kardeşi Menelaos'u seçti. Herkes karara saygı duydu ve kabul etti. Herkesçe edilen bu yemin, ileride on yıl sürecek olan "Truva Savaşı"na yol açacaktı.

GİRİŞ

Bazı yorumcular ve bilginler, İlyada ve Odysseia'nın yapısal ve dilsel özellikleri arasındaki farklılıklardan dolayı bu eserlerin farklı yazarlara ait olduğunu düşünürler. Destanlar sözlü geleneğin ürünü oluşu, bu konuda kesin bir yargıya varılmasını güçleştirmektedir. Fakat yorumcular şunu kesin olarak bilmektedirler ki; İlyada destanının Odysseia'dan daha önce yazılmış olduğunu. Bunu gösteren en büyük bulgular;

1- Kullanılan dil, her iki destanın da Miken uygarlığının çöküşünden ve Anadolu'da ilk İon Kentlerinin kurulduğu İÖ 1000'den çok sonra yazıldığını göstermektedir. Odysseia'da değinilen Fenike ticareti de İÖ 900'den sonraya denk düşer.

2- İlyada'da savaşan zırhlı piyade birlikleri, Yunan tarihine göre İÖ 8. yy oluşturulmuştur.

Ayrıca bazı kazı araştırmalarında bulunan resimlerle süslü vazolar, amforalar 8. yüzyılın sonundan kalmaz. Bu bilgilere dayanılarak her iki destanın da 8. yy ikinci yarısında oluşturulduğunu söylemek mümkündür.

Yazarların aynı olmasından ve konuların belli bir çevre etrafında toplanmasından dolayı destanlar bir aradaymış gibi değerlendirilir. Fakat Odysseia destanı bir destandan çok çağdaş bir romana, bir filme benzetirler. Gerçekten de konusuyla romanı, kurgusuyla filmi andırır bu destan. Odysseia’da anılar, öyküler, geriye dönüşler (film kültüründe flashback), yer ve zaman atlamalarıyla, olay içinde olayların anlatıldığı çağdaş bir roman kurgusu görülür. İlyada, gerçek bir destandır; büyük bir olayın ve o olaya karışmış pek çok kişinin insanüstü ilişkisini anlatır. Odysseia ise bir tek kişinin, Kral Odysseus’un öyküsüdür. Troya Savaşı biteli on yıla yaklaştığı halde İthake Kralı Odysseus, yurduna dönememiştir. Şimdi bu serüvenlerdeki bin bir karakterlerden birkaçını tanıyalım.

Odysseus:

Baş karakter. Destana adını vermiştir. Odysseus, halk arasında yaşayan tanrı olarak bilinirdi. Onu savaş tanrısı olarak görürler ona taparlardı. Odysseus aslında bir tanrı değildi ama Gök tanrı Zeus’un çok sevdiği bir ölümlüydü. Yiğitliği, cesurluğu, akli Zeus’u etkiliyordu. Ayrıca Poseidon’a duyduğu kin ve nefretten dolayı Zeus’un beğenisini kazanıyordu. Odysseus’un sıfatlarından “polymetis”, “polymekhanos” ve “polytles” in başlarında bulunan “poly” eki çok anlamına gelir. Bunlardan birincisi akıl, ikincisi çare bulma yetisi, üçüncüsü de sabırdır. Odysseus çok ama çok akıllıdır. Gerektiğinde yalan söyler ve bunu söylemekten dolayı kimseden (yani tanrılardan) korkmazdı.

Zeus:

Kronos oğlu, tanrıların tanrısı, ulu Olympos dağının hükümdarıdır O. O ki; yağmuru yağdırabilen, şimşekleri çakabilen tek tanrıdır. Gök tanrıdır o. Rheia ve Kronos'un 3 oğlundan biridir. En güçlüsüdür. Ama gücünü tanımak istemeyenler vardır. Bunlardan biri kardeşi Poseidon' dur. Ama ona dersini vermiştir. İyilerin dostudur Zeus. O gerçek bir tanrıdır.

Poseidon:

Engin suların tanrısı Poseidon'dur O. Kronos'un ikinci oğludur. Zeus'tan korkar ama bunu belli etmek istemez. Gerçi Zeus ile pek de görüşmez. Olympos dağında verilen şölenlere, ziyafetlere gitmez. O hep denizlerin altında yaşar. Pek sık görülmez yukarı çıktığı.

Odysseia destanı beş ana bölümden oluşur ve yaklaşık 24 bin dizeden yapıldığı söylenir. Ayrıca bu destanda yüzden fazla karakter bulunur.

BÖLÜM-I.

İlyada gibi Odysseia da bir seslenişle başlar (I, 1-10). 'Tanrıça' diye çevirdiğimiz esin perisi Mousa'ya seslenen ozan, yapıtının bir planını çizer; ne var ki bu plan, Odysseia'nın tümünü değil, XII. bölümde anlatılan Güneş Tanrı'nın adasındaki olaya kadar olan serüvenleri (XII, 260-373) kapsamaktadır. Tanrılar toplantısında Odysseus'un Kalypso Adası'nda (I, 11-15), başdüşmanı Poseidon'un da Yüzüyanıklar'da, yani Habeşistan'da olduğu öğrenilir. Athene, İthake'nin komşu adası Tbphos'un Kralı Mentos kılığına girip Telemakhos'u uyarır. Saraydaki şölen.

BÖLÜM-II.

İthakelilerin toplantısı. Tblemakhos, taliplerin evlerine çekilmelerini ister. Odysseus'un eski dostu Mentor'un öğütlerine karşın, talipler sarayda kalacaklarını bildirirler (II. 1-259). Telemakhos'la

Mentor kılığındaki Athene, yol hazırlıkları yaparlar. Telemakhos, dadısı Eurykleia'ya, gittiğini anasına bildirmemesini buyurur.

BÖLÜM-III.

Pylos'a varış ve iyi karşılanma. Telemakhos, Nestor'a gelişinin nedenini bildirir. Nestor da anılarını ve bildiklerini anlatır. Pylos'ta geçen gece. Telemakhos'un, Nestor'un oğlu Peisistratos'la birlikte arabaya binip Lakedaimon'a gidişi.

BÖLÜM-IV.

Lakedaimon'a varış. Menelaos'un sarayı. Menelaos'un, sözü odysseus'a getirmesi. Menelaos ve Helene'nin Telemakhos'a sevgileri. Menelaos'un Mısır yolculuğu, deniz ihtiyarı hoteus'tan öğrendikleri. Telemakhos'a konukluk armağanlar. Sahne gene İthake'dedir: Talipler Telemakhos'u dönüşte öldürmeye karar verirler, bir gemiyi Asteris Adası'na gönderip pusuya yatarlar. Penelopeia'nın üzüntüsü ve düşü.

BÖLÜM-V.

İkinci tanrı toplantısı. Zeus ile Athene'nin kararlar. Tanrı Hermeias'ın Kalypso Adası'na gönderilmesi. Hermeias'ın tanrı buyruğunu Kalypso'ya ulaştırması. Odysseus'un ormanda, ağaç kesip kendine bir sal yapması. On yedi günlük yolculuk. Poseidon'un, salı görüp fırtına koparması. Sal paramparça olur, Deniz Tanrıçası İno, odysseus'a acır ona büyülü bir yaşamak verir. Odysseus iki gün iki gece yüzer, üçüncü günü skherie kıyılarına ulaşır, bir ırmağın ağzında karaya çıkıp ormanda kuru yapraklardan bir döşekte uykuya dalar.

BÖLÜM-VI.

Phaiak kralı Alkinoos'un sarayı, kızı Nausikaa'nın gördüğü düş. Yunaklılara gidiş. Odysseus'un uyuduğu ormanın yanı başında, kızların çamaşır yıkaması, yemek yiyip top oynaması. Odysseus'un

uyanması. *Odysseus Nausikaa'nın dizlerine kapanıp yalvarır. Odysseus yıkanıp giyinir, karnını doyurur. Kente gitmek üzere yola koyulurlar. Odysseus Athene'nin kutsal koruluğunda yakarır.*

BÖLÜM-VII.

Athene, bir Phaiak kızı kılığında Odysseus'u Alkinoos'un sarayına götürür. Sarayın güzelliği. Odysseus'un Kraliçe Arete'nin ayaklarına kapanması ve konukluğa kabul edilmesi. Alkinoos, onu ülkesine göndereceğine söz verir. Odysseus gerçek kimliğini açıklamadan Ogygie Adası'ndan buraya nasıl geldiğini anlatır.

BÖLÜM-VIII.

Odysseus'u yurduna götürecek geminin hazırlanması. Şölende ozan Demodokos'un Troya Savaşı'ndan menkıbeler anlatması. Odysseus'un gözyaşlarını saklaması. Yarışmalar. Euryalos'un meydan okuması üzerine Odysseus'un yarışmaya katılıp disk atmada birinci gelmesi. Demodokos'un Ares'le Aphrodite'nin sevişmelerini anlatması. Gençlerin hora tepmesi. Nausikaa'nın, Odysseus'u selamlamaya gelmesi. Demodokos'un Troya destanından tahta at öyküsünü anlatması. Bu kez gözyaşlarını saklayamayan Odysseus'tan kimliğini açıklaması istenir.

BÖLÜM-IX.

Odysseus, adını verip kendini tanıtır. Serüvenlerini anlatmaya başlar: Trakya kıyılarında İsmaros'un yağması ve Kikonların saldırısı. Fırtına ve Lotosiyenlerin ülkesine varış. Odysseus'un lotos yemişini yiyip sılayı unutan tayfasını oradan zorla ayırması. Kyklopların oturdukları toprağın karşısında bir adaya çıkış. Odysseus, on bir gemisini orada bırakıp kendi gemisi ve on iki tayfasıyla Polyphemos'un mağarasına gider. Polyphemos, Odysseus'la arkadaşlarını mağaraya kapatır ve iki günde altı adam yer. Yiğit Tepegöz'ün gözünü kör eder. Kalan arkadaşlarıyla kaçıp kurtulmak yolu-

nu bulur. Denize açılır ve arkasından kayalar fırlatan Tepegöz'le alay eder.

BÖLÜM-X.

Rüzgar Tanrısı Aiolos'un adasına çıkış. Aiolos, Odysseus'a bütün yelleri içine kapattığı bir tulum verir. Odysseus'u uyurken arkadaşları tulumu açarlar. Fırtına. İkinci kez adasına çıkan odysseus'u, Aiolos kovar. Altı günlük yoldan sonra-yamyam Laistrygonların kentine varış. On bir geminin tayfası Laistrygonların eline düşüp yok olur. Odysseus tek bir gemiyle kurtulur.

Büyücü Kirke'nin Aiaie Adası'na varışı. Kirke, odysseus'un arkadaşlarını domuza çevirir. Odysseus, Tanrı Hermeias'ın yardımıyla kirke'nin büyülerini boşa çıkarır, kirke'nin gönlüne girer ve arkadaşlarının gene insan kılığına sokulmasını sağlar. Kirke, Adası'nda bir yıl kalırlar. Arkadaşlarının uyardığı Odysseus, Kirke'den ayrılmak ister. Büyücü, ona ölümler ülkesine gidip, bilici Teiresias'tan dönüş yolu hakkında bilgi almasını söyler, yol gösterir. Elpenor'un damdan düşüp ölmesi.

BÖLÜM-XI.

Ölümler ülkesine varış. Odysseus, kurbanlar kesip kanlarını bir çukura akıtır. Kan kokusuna üşüşen ölü ruhlardan Elpenor, gömülme ister. Odysseus'un anası Antikleia. Tbiressias'ın kan içip odysseus'a İthake'ye dönmenin çarelerini anlatması. Antikleia, İthake'de olup bitenleri anlatır. Ölümler ülkesindeki kadınların geçit töreni. Burada odysseus anlatmasına ara verir. Phaiakların ısrarı üzerine devam eder. Agamemnon'la, Akhilleus'la, Aias'la konuşması. Minos, orion, Tityos, Tantalos, Sisyphos ve Herakles'le karşılaşma. Dönüş.

BÖLÜM-XII.

Kirke Adası'na varış. Elpenor'un cenazesi. Yola çıkış: Seirenlerin önünden geçiş. Skylla ile Krybdis Geçidi. Güneş Tanrı'sının Adası.

Kutsal sığırlar. Odysseus uyurken tayfasının işlediği büyük suç. Zeus'un kasırgasında Odysseus'un teknil arkadaşları boğulur. Kendi dokuz gün denizde kaldıktan sonra Klypso'nun adasına çıkar. Odysseus'un Phaiaklara anlattığı serüvenler burada sona erer.

BÖLÜM-XIII.

Phaiakların armağanlar verip Odysseus'u uğurlamaları. Odysseus'un gemiye binip uykuya dalması. İthake'ye varış. Phaiak gemicilerinin Odysseus'u armağanlarıyla kıyıya bırakıp dönmeleri. Poseidon'un Phaiak gemisini dönüşte bir kayaya çevirmesi. Athene'nin, Odysseus'a görünmesi ve onu Çoban Eumaios'un kulübesine götürmesi, sonra da Telemakhos'u getirmek için Lakedaimon'a gitmesi.

BÖLÜM-XIV.

Eumaios'un, dilenci kılığındaki Odysseus'u iyi karşılaması. Odysseus hakkında konuşmaları. Odysseus'un uydurduğu masallar. Çobanlarla birlikte akşam yemeği.

BÖLÜM-XV.

Telemakhos'un Lakedaimon'dan ayrılması. Pylos'a uğramadan gemiye binmesi. Bilici Theoklymenos'u yanına alması. Denize açılış. Sahne gene İthake'dedir: Odysseus Eumaios'a sorular sorar, babası Laertes'in acıklı hayatı ve anasının ölümü hakkında bilgi edinip Eumaios ona hayat öyküsünü anlatır. Telemakhos'un gemisi, İthake'ye varır. Telemakhos, konuğu Theoklymenos'u kente gönderip kendisi ağulların önündeki kumsala çıkar.

BÖLÜM-XVI.

Taliplerin kurduğu pusudan böylece kurtulan Telemakhos, Eumaios'un kulübesine gelip sevinçle karşılaşır. Konuk dilenciyle tanışır. Eumaios Penelopeia'ya Telemakhos'un döndüğü haberini götürmeye gidince baba-oğul yalnız kalırlar. Athene Odysseus'u kendi kılığına sokunca baba-oğul gözyaşlarıyla birbirlerine sarılırlar. Ta-

liplerin hakkından gelmek için kurdukları plan. O sırada Telemakhos'un gemisi limana girer. Taliplerin öfkesi. Penelopeia ile talipler arasında sert konuşma. Kraliçe'ye müjdeyi veren Eumaios, ağıllara döner.

BÖLÜM-XVII.

Saraya gelen Telemakhos, Eurykleia ve penelopeia'ya yolculuğunu anlatır. Talipler şölen hazırlarken, Eumaios, dilenciyle saraya gitmek üzere yola çıkarlar. Yolda keçi çobanı Melanthios, dilenciye sövüp sayar. Sarayın önünde odysseus'un yaşlı köpeği Argos, efendisini tanır. Taliplerin dilenciye hırpalamaları. Penelopeia şölene inip, yabancıyı korur. Ona odysseus hakkında soru sormak için katına çağırır. Dilenci, herkes çekildikten sonra geleceğini bildirir, Eumaios ağıllara döner.

BÖLÜM-XVIII.

Saray dilencisi İros'la Odysseus arasındaki güreş ve şölen. Penelopeia gene şölene karışıp dilenciye saygı gösterilmesini ister, yakında kendine bir koca seçeceğini bildirerek taliplerin armağanlarını kabul eder. Hizmetçilerden Melantho, odysseus'a çıkışır, taliplerden Eurymakhos da kafasına bir tokmak atar. Ortalık yatışınca herkes yatmaya gider.

BÖLÜM-XIX.

Telemakhos, sofada bulunan bütün silahları saklar. Odysseus'un Penelopeia ile görüşmesi. Penelopeia dadısı Eurykleia'ya yabancıların ayaklarını yıkamasını buyurur. Eurykleia, dilencinin bacağında odysseus'un bir zamanlar dedesi Autolykos'la birlikte avlanırken aldığı bir yaranın izini görüp efendisini tanır. Hiçbir şeyin farkına varmayan Penelopeia, yabancıya, gördüğü bir düşü yorumlatır. Talipler arasında bir yarışma yapmaya ve kim kazanırsa ona varmaya karar verip, Ayrılıp yatmaya giderler.

BÖLÜM-XX.

Karı koca ikisinin de uyuyamaması. Tanrı işaretleri. Sabahki toplantı. Evde temizlik. Çobanların Odysseus'a davranışları. Telemakhos ve talipler arasındaki çatışma. Şölen.

BÖLÜM-XXI.

Penelopeia, Odysseus'un büyük yayını getirtip yarışmayı başlatır. Hiçbiri yayı germeyi beceremez. Dilenci yayı denemek için Telemakhos'tan izin ister. Talipler karşı koyarlarsa da, Telemakhos, Penelopeia ile kadınlarını gönderip yayı Odysseus'a veririr. Odysseus yayı gerer, ve oku baltaların arasından geçirir. Taliplerin şaşkınlığı.

BÖLÜM-XXII.

Odysseus, ilkin Antinoos'la Eurymakhos'u öldürür. Silahlann hazine odasından getirilmesi ve Çoban Melanthios'a işkence edilmesi. Athene'nin işe karışması. Ozan Phemios'la haberci Medondan başka herkesin öldürülmesi. Suç işlemiş hizmetçilerin asılması. Ortalığın temizlenip Penelopeia'nın çağırılması.

BÖLÜM-XXIII.

Penelopeia, önce Odysseus'u tanımaz, sonra çekingen davranıp onu dener. Karı koca birbirine kavuşup odalarına çekilirler ve çekmiş oldukları çileleri birbirlerine anlatırlar. Ertesi sabah Odysseus, babası Laertes'i görmeye gider.

BÖLÜM-XXIV.

Taliplerin ruhları Hades ülkesinde. Sahne değişir: Odysseus'un ihtiyar Laertes'le buluşması. Çobanların sevinci. Taliplerin öldürüldükleri haberi İthake'de yayılır. Akrabaları öç almaya gelir. Ama tanrılar katında Zeus ile Athene, barışın kurulmasını isterler. Athene araya girip barışı sağlar. Destan sona erer.

BİRİNCİ BÖLÜM: ŞAN-I

– TANRILAR DERNEĞİNDE – ATHENA'NIN
ÖĞÜTLERİ – YAVUKLULARIN CÜMBÜŞÜNDE

Bu yoğun metin, bu karmaşık anlatım, ilkçağdan bu yana şaşırtmıştır bilginleri. Destan içinde destan, masal içinde masal olduğuna göre, ozan içinde ozan da bulunabileceğini düşündürmüştür bu bilginler. Ve canım odyseia metni üstünde, sözüm ona yapmadıkları düzeltme kalmamıştır. Inter-Polatio' sözcüğünü bayrak gibi kullanan bu bilginler, metni oradan yapılmış eklemelerden arındırmak hevesine düşmüşler ve böylece destanın altını üstüne getirenler bile olmuştur. En yetkililerden biri, odyseia'nın Fransızca'ya çevirmeni Victor Berard, destan metnini taramış, ayıklamış ve parça parça keserek

şunu oraya, bunu buraya yerleştirmekle bölümleri birbirine karıştırmıştır; bir de “*Intro-duction A l’Odyssiee*” adlı üç ciltlik koca bir kitapta Homeros'unkinden ‘*daha iyi*’ bir destanı nasıl oluşturduğunu açıklamıştır. Başka bilginler Odyseianın, bir tek ozanın elinden çıkmadığı, iki ya da daha çok yazarın bulunduğu kanısına varmış ve değer ölçüleri kullanarak, bu yazarlar arasında bir dereceleme yapmaya yeltenmişlerdir. Bir tanesi de -adını unut- tuğumuz, ingiliz’di sanıyorum - Odyseia yazarının; bir kadın olduğunu ileri sürmüştür. Neden dersenez, Odyseia’nın mevhum yazarları arasında kiminin denizcilikten ve başka teknik konulardan çok iyi anladığını, kiminin de hiçbir şey anlamadığını görmüş bu bilgin ve her nedense, anlayanın erkek, anlamayanın kadın olduğu sonucuna varmış. Ama bilginlere çatmak kolaydır bugün, elimizde binbir emekle meydana getirdikleri eleştirili metinlerin bulunduğu bir zamanda! yukarıdaki özeti izleyen çağdaş okuyucu, odyseia’nın metninde bir tutarsızlık bulamaz, zaman ve mekan düzeyinde atlamalar olduğunu görürse de, çağımızın roman ve filmlerinde çok rastladığı bu teknikleri yadırgamaz ve üç bin yıl önce yaşamış bir yazardan bunların umulamayacağını ya hiç düşünmez ya da odyseia yazarının modern ve güncel bir sanatçı olduğu kanısına varır. Öyle ya, sanat her zaman sanat değil miydi? ve büyük sanatçı, sanatının göz kamaştırıcı ürünlerini ortaya çıkarırken yüzyılların içindeki yerini mi düşündü? sanatçının mantığı elbette ki bilginin mantığıyla kıyaslanmayacak derecede üstündür. Ne var ki, odyseia’da gerçekten düşündürücü ve kuşku uyandırıcı parçalar ve dizeler vardır. Bazı ek olayları biri XI. bölümdeki Nekyia denilen “*Ölüler Ükesi*”ne gidiş ve hele yirmi dördüncü bölümdeki İkinci Nekyia diye anılan ve olayların akışıyla ilgisi olmadığı gibi, görüş tutarsızlıkları gösteren, ayrıca da düşük düzeyde, kötü bir üslupla yazılmış bulunan parçalar örnek alınabilir.

Phaiakların ozan Demodokos'un anlattığı şöleninde Ares’le Aphrodite’nin gizli sevişmeleri de tartışmaya yol açmış bir parçadır. Buralarda uzun uzun ad saymalara, nutuk çeker gibi retorik çarelere

başvurmalara, başka yerlerden yinelenerek alınmış ve yerine oturtulamamış, giderek sonu bile getirilmemiş dizelere rastlanır. Odysseio'nun son dizesi de buna örnektir: "Sesini ve bedenini tıpkı Mentor'a benzetmişti," diye biter destan, bir dize ki yinelene yinelene suyu çıkmıştır destanda. Kimi çevirilerde bu dize atılır, biz Türkçemiz elverişli kuruluşundan bu tümceyi başa almakla destana yakışır bir final havası vermeye çalıştık son üç dizede. Bütün bu nedenler, Odysseia destanının İlyada'ya kıyasla gerek kuruluşu, gerekse yazar bakımından daha karmaşık sorunlar ortaya atmıştır. Bu tartışmaların ayrıntılarına giremeyiz, ama şunu da söyleyelim ki, Odysseia'nın gerçekçi ortamı, bu ikinci destanın İlyada'dan daha sonra kaleme alındığı kanısını uyandırmaktadır.

Odysseia'nın yazarı İlyada'yı yazan Homeros mu? Ama gelin şu Odysseia'nın anlatımına biraz daha yakından bakalım. Odysseia'nın anlatımı İlyada'ninkine benzemez, dedik. Ne bakımdan benzemez? Yinelemeler, kaynak bildirmeler, zamanda geriye gidip geçmiş olayları anmalar, anlatmalar iki destanda da var; hele tüm anılar üstüne kurulu Odysseia'da daha önemli bir öge olarak var. Bir kişinin sözlerini başka bir kişiye aktarırken bu sözlerin olduğu gibi yinelenişini, İlyada'da olduğu kadar sık değilse de, Odysseia'da da görebiliriz: Hermeias, Zeus'un buyruklarını {Kalypso'ya sözcüğü sözcüğüne aktarır}: İhtiyar Nestor, savaş anılarını, Menelaos da Mısır yolculuğunu anlatmak fırsatını kaçırmazlar. Kaynak bildirimin en canlı örneği de Odysseia'da Eurykleia'nın dilenci kılığındaki Odysseus'un ayaklarını yıkarken onu bacağındaki bir yara izinden tanıması ve bu yaranın ne zaman, nerede ve nasıl alındığının uzun uzadıya anlatılmasıdır.

DUA

Söyle bana, Musa, o çok tedbirli eri ki, Troia'nın kutsal kalesini alıp talan ettikten sonra, bunca zamanlar dolaşmış durmuş, bunca insanların illerini görüp törelerinin ruhunu anlamış; engin deniz üzerinde, kendi başı ve yarenlerinin sılası için, candan gönülden çabalayıp bunca mihnetler çekmiş; ama o kadar emeği boşa gitmiş, tayfalarını kurtaramamıştı.

Onlar kendi taşkınlıkları yüzünden helak oldular! Akılsızlar Hyperionoğlu Güneş tanrının sığırlarını yiyip bitirdiler, o da onları sıra gününden mahrum etti.

Zeus kızı tanrıça, bu olup bitenlerden anlat bize de.

TANRILAR DERNEĞİNDE

Helak uçurumundan sıyrılan bütün ötekiler, kavgadan ve denizden kurtulup yurda kavuşmuş iken, yalnız o sılasına ve karısına hasret kalmıştı; onu güçlü nymphe tanrıçaların en tanrısali Kalypso, kocası olsun diye yanıp tutuşarak, oyulmuş mağaralarında tutuyordu.

Zaman çarhı dönüp, İthaka'daki evine dönmesi için tanrıların eğirdiği vade geldikten, kendi ve sevdiklerinin arasına ulaştıktan sonra bile cefaları sona ermiyecekti. Bütün tanrılar ona acıyorlardı, yalnız biri, Poseidon, tanrıya benzer Odysseus'a öz yerine dönünceye kadar sürecek bir kin bağlamıştı.

Bu tanrı uzakta yaşayan Yanıkyüzlüler'in1 katına varmıştı, o Yanıkyüzlüler ki, insanlığın öbür ucunda, ikiye ayrılırlar, bir kısımları Hyperion'un batısına, bir kısımları doğusuna doğru: Poseidon bunların boğalardan ve toklulardan ettikleri yüzlü kurban törenine gitmiş, neşe içinde, oturup şölenlerinden pay alıyordu. Öbür tanrılar ise, bu ara, Olympos'ta Zeus'un sarayında dernek kurmuşlardı; önlerinde insanların ve tanrıların babası söze başladı:

düşündüğü şanlı Aigisthos'tu: bunu Agamemnon'un adı yayılmış oğlu Orestes öldürmüştü.

Bu hatıra altında olan Zeus ölümsüzlere şöyle diyordu:

— Ne günlere kaldık! insanlar tanrıları suçlu tutmaktan çekinmiyorlar artık:kötülükler onlara bizden gidermiş! asıl kendileri, azgınlıklarıyla, kaderde olmıyan belâlara uğruyorlar.

İşte şu Aigisthos da öyle: kaderde yokken, Atreus oğlunun karısını almak istedi ve kendisini sılaya kavuşur kavuşmaz öldürdü; kendisi için de helâktan kurtuluş olmayacağını bile bile; çünkü biz vazgeçirmek için akışıklı bekçimiz Hermes'i ona göndermiştik, hanın ne karısına göz diksın ne de kendisini öldürmeğe kalkışsın, diye, yoksa Orestes, gençlik çağına erişip yerini ele geçirmek arzusunu duyunca, elbette ki babasının öcünü alacaktı. Hermeias bütün bunları Aigisthos'a anlattı, ama iyi öğütleri onu niyetinden vazgeçiremedi: işte şimdi, birden, hepsini ödedi!

Buna karşı Gökgözlü tanrıça Athena şöyle dedi:

— Kronosoğlu, hanlar hanı, babamız, o elbette hakettiği cezayı buldu, kim onun yaptığını yapmaya kalkarsa yok olsun! Ancak benim yüreğim aydın gönüllü Odysseus için parçalanıyor; bu talihsiz, sevdiklerinden uzak, iki yanı su bir adanın üzerinde, kaygılanadurmakta. Denizlerin göbeği olan bu ormanlık adada bir tanrıça, kem gözlü Atlas'ın kızı oturuyor, bütün denizlerin derinliklerini bilen, ve göğü yerden ayıran yüksek direklere kendi başına bakan bu tanrının kızı inlemekte olan talihsizi esir tutuyor. Ara vermeden, yumuşak, sevgi dolu sözlerle avutarak ona İthaka'yı unutturmağa çalışıyor, ancak Odysseus, bir gün memleketinin yükselen dumanlarını görmekten başka emel beslemiyerek ölümü bekliyor. Olympos'un sahibi, senin kalbin hiç yumuşamak bilmez mi? Bir zamanlar Odysseus Argosluların gemileri yanında, Troia ovasında kurban-

lar sunarak sana da sevgili olmamış mıydı? Şimdi aynı adama, bu derece öfke neden ey ulu tanrı?

Ona karşı bulut devşiren Zeus cevap verdi :

— Kızım, bu nasıl söz dişlerinin arasından kaçan öyle? Ben tanrısal Odysseus'u nasıl unuturum ki, bütün ölümlülerden, gerek akılca gerek geniş göklerin sahipleri tanrılara sunduğu kurbanlarca, üstün gelmiştir? Ancak yerin sahibi Poseidon, tanrıya benzer kyklop Polyphemos'un öcünü almak için, öfkesinde direnmekte; bütün kykloplar üzerine buyruğu geçen bu kyklopun gözünü Odysseus oyup kör etmişti; onu doğuran nymphe hasatsız denizin hanlarından Phorkus'un kızı Thosa'dır ki, oyulmuş mağaralarında Poseidon'a kendini vermişti; ondan beri, Yeri sarsan Poseidon, Odysseus'u ne öldürür ne ondurup vatanına ulaştırır... Ama, haydin, hepimiz, konuşup dönüşüne karar verelim, yolunu araştıralım.

Poseidon da öfkesini gevşetir elbet, çünkü kendi başına bütün ölümsüzlere kafa tutup dileklerine karşı gelemez.

Buna karşı Athena, Gökgözlü tanrıça, cevap verdi:

— Kronosoğlu, hanlar hanı, babamız, eğer şimdi mutlu tanrıların dileği bu ise ki, çok akıllı Odysseus evine dönsün, vakit geçirmeden, akışıklı haberci Hermes'i Ogygia adasına gönderelim, ta ki, en tezden, güzel belikli Nymphe'ye cesur gönüllü Odysseus'un dönüşü için olan değişmez buyruğu eriştiresin ve nasıl döneceğini söylesin. Kendim de İthaka'ya varıp oğlunu bulayım, yüreğine cesaret vereyim, uzun saçlı Akhaiları dernek meydanına davet etsin de her gün sürü sürü koyunlarını ve paytak yürüyürlü boynuzlu sığırlarını kesen yavuklulara bir iki söz söylesin, sonra onu, Isparta'ya ve kumluk Pylos'a göndereyim, hem babasının dönüşü üzerine ne mümkünse soruştursun, hem de insanlar gözünde iyi bir nam kazansın.

Tanrıça böyle deyip ayaklarının altına en güzel sandallarını bağladı ve Olympos'un tepelerinden dalarak, varıp İthaka'da Odysseus'un saray kapısı altında yere indi.

Avlunun eşiğinde, tunç mızrak elde, bir yolcu gibi duruyordu:

Tophosluların hanı Mentos'i andırıyordu.

Taşkın yavukluları orada buldu: bunlar peçiş oynıyarak gönül eğlendirirken, kapıların önünde, kendi elleriyle boğazlanmış boğaların postları üzerinde oturmuşlardı; bu sırada çavuşlar ve koşucu kullukçular sebular içinde onlar için şarabı su ile karıyorlar veya çok delikli süngerle sildikleri birer kişilik masaların üzerinde bol etler parçalıyorlardı.

Tanrıçayı herkesten çok önce gören tanrı yüzlü Telemakhos oldu; yavuklular arasında yüreği üzgün oturmakta iken, gönülden tosun babasını düşünüyordu: onu yurda dönmüş, işinin başına geçmiş, konağında hükmünü yürütmeğe başlamış görüyordu! işte Telemakhos, yavuklular arasında bunları düşünmekte iken Athena'yı farketti, ve seğırtip doğru sarayın dış dehlizine gitti; kapısında bir garibin ayakta bekletilmesine canı sıkılmıştı. Yanına gidip sağ elini tuttu, elinden tunç mızrağını aldı, ve ona seslenerek kanatlı sözler söyledi:

— Selâm sana, konuğum, bize hoş geldin; şimdi, önce övününü alırsın, sonra her ne dileğin varsa bize anlatırsın.

Böyle deyip tyol göstermek üzere öne geçti. Pallas Athenn arkadan yürüyordu. Yüksek binanın içinde bulundukları zaman elindeki mızrağı büyük direğin yanına getirip nakışlı silâhlığa dikti; orada ulu gönüllü Odysseus'un birçok mızrakları daha dikilmiş duruyordu. Gene kılavuzluk ederek konuğu üstünü keten bezle örttüğü bir koltuğa oturttu, kendine ancak alaca boyalı bir iskemle aldı; şu yavuklulardan uzaktılar, gürültülü arsızlıkları konuğu ziyafetten tiksindirebilirdi.

El yıkamağa oda hizmetçilerinden bir kız güzel bir altın ibrik getirmişti, gümüş leğen içinde ellerine su döküyor, sonra önlerine cilalanmış bir masa çekiyordu.

Sayın kâhya kadın ekmeği getirip yanlarına bıraktı; ve baş sofracı yüksekten götürdüğü türlü türlü etlerle dolu tepsileri sundu, önlerine altın sağıraklar koydu; bir çavuş da sık sık gidip gelerek sağıraklarına şarap dolduruyordu.

O aralık taşkın yavuklular içeri girdiler: sıralı iskemlelerle koltuklara geçip oturuyorlardı. Çavuşlar ellerine su döküyor, halayıklar sepetlerle bol bol ekmek getiriyor, onlar da önlerinde hazırlanmış seçkin yiyeceklere ellerini uzatıyordu.

*Aitiops Aitiopes denilmiş ki yanık yüzlü ler demektir: Habeşîler ve zenciler kastedilmektedir.

ATHENA'NIN ÖĞÜTLERİ

Yiyip içip keyifler yerine gelince, yavukluların canı şarkıdan ve danstan, ziyafetin bu ziynetlerinden başka bir şey istemiyordu. Bir çavuş kopuzların en güzelini Phemiosun ellerine vermişti, o da onların önünde isteksiz isteksiz destan okuyordu.

Bir peşrevden sonra, ozan güzel sesle okumağa başlamıştı ki, Telemakhos, başkaları işitmesin diye başını gökgözlü Athena'ya yaklaştırmak şöyle dedi:

— Aziz konuğum söyleyeceklerim gücüne gider mi? Bak şunlara: düşündükleri bir saz, bir söz! keyifleri yerinde! pervasız yedikleri içtikleri başkasının, öyle bir erin ki ağarmış kemikleri kim bilir nerede çürüyüp duruyor: yağmur altında bir sahilde, veya denizin dalgaları arasında? Ah, İthaka'ya onun bir döndüğünü göreydiler: daha çevik ayakları olmak için en ağır hazinelerini, altınlarını ve kumaşlarını verirlerdi! Lâkin işte alnının kara yazısı böyle yok

olmaktır: Artık hiç bir umudum kalmamıştır, dünyada onun dönüşünü haber vermek için yanıma kim gelirse gelsin!... Onun için artık sıra günü yoktur! Lâkin şimdi sen, cevap ver bana, hiç bir şey gizlemeksizin, birer birer söyle: adın ne, kimlerdensin, nerelisin, kavmin kabilen hangisidir? Bize ilk defa mı geliyorsun, yoksa babamla konukluk hukuku olanlardan biri misin? Çünkü bizim eve gelip gidenler pek çokmuş, kendi de insanların ziyaretine gitmeyi çok sevmiş.

Buna karşı Athena, Gökgözlü tanrıça, cevap verdi:

— Hay hay, sana bütün bunları açıkça söyleyeceğim! Adım Mentès'tir, aydın gönüllü Akhialos'un oğlu olmakla övünürüm; bizim Taphos'un iyi kürekçi olan ahalisine başkanlık ederim. Şimdi buraya gemimle ve yarenlerimle geldim; şarap yüklü denizin üzerinde, yabancı dil konuşanlar iline, Temese'ye sefer ediyorum: tunçla değiş tokuş etmek üzere parlak demir götürüyorum. Gemim şehirden uzak, kırlarda, bağlanmış: Reithros limanında, Neios dağının koruluğu altında.

Çok eskiden beri, övünç ile söylüyorum, birbirimizle aile dostlarıyız. Sor istersen, ilk seferinde, ihtiyar kahraman Laertes'e. O artık şehre hiç inmiyormuş dediler:

Tarlalara çekilmiş, yas içinde, münzevi bir hayat yaşıyormuş; yanındaki ihtiyar halayık yemeğini yedirir, suyunu içirmiş: ne zaman bağ yamaçlarında uzun uzun dolaşıp bacaklarının takati kesilirse... Şimdi ben buraya geldim, çünkü bana babanın dönmüş olduğunu söylediler.

Fakat görüyorum ki tanrılar yolunu bağlıyorlar; çünkü o, tanrısal Odysseus, yeryüzünde ölmüş değildir; o hâlâ, bir tarafta, sağ esen yaşamaktadır, ancak tutsak; denizlerin ötesinde her yanı su bir adanın üzerinde, kaba ve vahşi insanlar onu zorla tutuyorlardır. İşte ben sana haber veriyorum: tanrıların gönlüme bildirdikleri gibi; ve

bunun gerçekleşeceğine inanıyorum. Ben ne falcıyım, ne alâmetleri açıkça anlıyan bilgeyim; fakat, çok geçmeden Odysseus dönüp atalarının yurdunu görecektir; demir zincir bağlı olsa dahi o dönüş yolunu araştırıp bulacaktır, çünkü o çok hünerlidir...

Şimdi sen de bana, açık açık ve birer birer cevap ver: sen gerçekten Odysseus'un oğlu musun? Bu kadar büyük bir oğul ha: fakat aşikâr: baş onun başı, gözler onun güzel gözleri! Biz birbirimize sık sık gelir giderdik, o Troia seferine çıkmadan önce; başka Argos uluları da onunla beraber kocaman karınlı gemilerine binip gitmişlerdi. O zamandan beri ne ben Odysseus'u bir daha gördüm, ne de o beni. Buna karşı akıllı Telemakhos cevap verdi:

— Hay hay, konuğum, sana bunları dosdoğru söyleyeceğim. Onun oğlu olduğumu bana annem söylüyor: ben de başka bir şey bilmiyorum; çünkü kimse babasının kim olduğunu başka türlü bilemez... Keşke talihli bir adamın oğlu olaydım, malları içinde kocayıp giden birinin! fakat dediklerine göre, ölümlü insanların en talihsizi imiş benim babam; soruyorsun madem, anla işte.

Athena, Gökgözlü tanrıça, ona karşı şöyle dedi:

— Tanrılar senin soyunu atsız sansız koyup bırakmış değildir, madem ki Penelopeia işte senin gibi bir evlât doğurmuş... Şimdi, haydi sen de söyle bana, açık açık, birer birer: Bu ziyafet niye? Bu cemiyyet ne için? Bunlar sana ne gerekti? Bu bir şölen mi ya bir düğün mü? Çünkü bunun arfana ile olmadığı aşikâr.

Bence bu adamların, senin evinde, toplanıp cümbüş kurması her haddi aşan bir küstahlıktır. Böyle bir rezaleti görüp de kanı kaynamıyacak az iz'anlı bir adam yoktur.

Buna karşı akıllı Telemakhos cevap verdi:

— Madem soruyorsun, konuğum, ve anlamak istiyorsun söyleyeyim: bu yurttaki bir zamanlar bolluk da vardı şeref ve intizam da; kahraman kendi ilinde iken.

Bugün ise, kemlik dileyen tanrıların varlığı ile hal değişmiş; çünkü onu bütün insanların arasından yok etmişler; ölümü bile bana o kadar yas vermiyecekti, eğer Troialıların memleketinde, yarenleriyle birlikte ölseydi. O zaman Panakhaylar kabrini yapacaklardı, ve bundan oğluna büyük bir şan kalacaktı.

Şimdi ise Hrpıya'lar onu şansız ve şerefsiz kaldırıp yok ettiler. Gitti, görülmez işitilmez oldu, bana da ancak acılar, hıçkırıklar bıraktı. Ama şimdi böyle inlerken yalnız onun talihi için ağlamıyorum: tanrılar bana başka kaygılar verdiler. Bütün adalarımızda: Dulihios'ta, Same'de, ormanlık Zakynthos'ta ne kadar buyruğu geçer, bizim İthaka'nın dağında bayırında ne kadar zorbalığı yürür varsa, hepsi anama yavuklu çıkmış, benim de evimi barkımı sömürüp bitiriyorlar.

Anam ise ne iğrenç bulduğu evlenmeyi reddediyor, ne de bir karar ile bu hale bir son verebiliyor. Malımı sömürüp ocağımı söndürenler yakında kendimi de paralıyacaktılar.

Pallas Athena kanı kaynıyarak şöyle dedi:

— Vay başına gelenler! Odysseus'un yokluğu burada gerçek çok duyuluyor!

Ancak onun kolları şu sıkılmazları sindirebilirdi! Onu şimdi, eve giderken, birinci eşiğe gelmiş, ayakta, miğferi alınına eğilmiş, kalkanı ve iki mızrağı elinde görüyorum: tıpkı ilk defa olarak bizim evde, oturup neşe içinde yiyip içerken gördüğüm gibi. Ephyre'den Mermeroğlu İlos'un yanından dönüyordu; Odysseus oraya tez yürüyüştü gemisiyle oklarının tunç temrenlerine sürmek için insan öldüren zehir istemeğe gitmişti: Mermeroğlu daima var olan tanrılardan korktuğunu söyleyerek zehiri vermemişti; babam ise, büyük dostuna istediğini vermişti...

İşte kendisini o zaman gördüğüm gibi şimdi, Odysseus içeri giriverse, şu yavuklulara dönüp bir iki lâkırdı söylese! Hepsinin eceli tez gelir, düğünleri yasa dönerdi.

Fakat kendi dönüp şu konağın içinde cezalarını verecek mi, yoksa dönmiyecek mi, bunu tanrılara bırakalım. Şimdi sana öğüdüm; şu yavukluları evinden defetmenin yolunu kendin aramalısın. Beni iyi dinle, söylediklerimi iyi anla: yarından tezi yok, Akhai erlerini dernek meydanına davet edip meclis kur; hepsine olanı biteni anlat, tanrılar da tanık olsun, yavuklulara ne istediğini bildir: evli evine köylü köyüne çekilsinler. Anan da canı evlenmek istiyorsa, çok kudretli olan babasının konağına gitsin. Bir çok düşünüp verdiğim şu öğüdü de sen iyi dinle: yirmi kürekli, en iyi bir geminin hazırlığını gör, tayfasını düz, bunca zamandan beri gurbette kalan babanın izini aramağa çık; insanlardan soruştur, veya Zeus'un dünyayı dolduran ünlerinden birini işitmeğe çalış. En önce Pylos'a gidip tanrısal Nestor'a sor, sonra Isparta'da Sarı Menelaos'un yanına var; tunç cebeli Akhailardan yurda en son döneni odur. Orada babanın sağ olduğunu ve döneceğini işitirsen, ne derece gezmiş, usanmış da olsan bir yıl daha bekle. Eğer öldüğünü, artık var olmadığını işitirsen hemen sevgili baba yurduna dön, ona bütün gereken törenle ve kurbanlarla kabrini yap, ananı da kocaya ver. Bu borçlar ödenip bittikten sonra, aklınla ve gönlünle başbaşa vererek, hile ile mi olur, kuvvet ile mi, konağındaki şu yavukluları nasıl temizliyeceğini düşün. Çocukluk etmenin lüzumu yok, çünkü artık o yaşta değilsin. Kulağına değmedi mi tanrısal Orestes'in cihana yayılan adı ki, şanlı babasını öldüren hilekâr Aigisthos'u tepeledi? Sen de, dostum, görüyorum: yakışıklı bir yiğit olup yetişmişsin, cesur ol ki bir gün torunlardan biri senin de şanını ansın. artık varıp gemime ulaşmalıyım; tayfa bekliyor ve şüphesiz homurdanıyor: sen iyi düşün, söylediklerime kulak ver.

Buna karşı akıllı Teiemakhos cevap verdi.

— Görüyorum, konuğum, bütün söylediklerin dost düşünceleri, bir babanın oğluna öğütleridir; hiç birini unutmıyacağım. Fakat yolculuk için ne kadar acele de olsa az daha kal. Hamama gir, sonra biraz da gönlünü eğlendir; bir de, elden geldiği kadar, değerlice bir armağan kabul et, için açılın da gemine öyle dönesin: bu benden sana, sevişen konuklar arasında verilmesi gereken bir andaç olsun.

Buna karşı Athena, gökgözlü tanrıça, cevap verdi:

— Beni fazla alıkoma, yola çıkmak arzusu ile içim içime sığmıyor. Bana vermek için gönlünden kopan armağanı ben döner, alıp evime götürürüm; seçeceğin o güzel andacın karşılığını da sen benden görürsün.

Bu sözler üzerine gökgözlü Athena, bir deniz kuşu gibi uçup uzaklaşarak gözden kayboldu. Telemakhos'un yüreğinde kuvvet ve cesaret uyandırmıştı: babasının hatırasını canlandırarak, içten anlamıştı; gönlü hayret içinde kalarak gelenin bir tanrı olduğu kendisine malûm olmuştu.

YAVUKLULARIN CÜMBÜŞÜNDE

Ve hemen tanrıların eşi yiğit, yavukluların yanına döndü. Önlerinde ozanların en ünlüsü destan okuyordu: onlar da sessizce oturmuş, dinliyorlardı. Ozan Akhaiaların hazin Troia dönüşünü ve Pallas Athena'nın üzerlerine saçtığı musibetleri okuyordu. Bu ara, İkarios kızı yüce gönüllü Penelopeia, üst katta, tanrılardan gelen destanı işitiyordu. Odasından çıkıp yüksek merdivenlerden aşağı indi; yalnız değildi: iki oda hizmetçisi kız arkasından geliyordu.

Yavukluların yanına gelince tanrısal kadın durdu, geniş merdiven başının üstünde, yaşmaklarını yanakları üzerine getirdi; sadık odacı kızlar iki yanında, gözleri yaşararak tanrısal ozana şöyle dedi:

— Phemios, dinliyenlerin gönlünü açacak başka birçok destanlar, tanrıların ve erlerin işlerini anmak için ozanların okuyageldiği destanlar bilirsın; işte bunlardan birini seçerek onlara oku, onlar da sessizce şaraplarını içerek dinlesinler: tek şu hazin destanı kes ki ne zaman işitsem göğsümün içinde yüreğim parçalanır: Katlanılmaz yas bana çok dokunuyor. Ben kimin başı için ağlıyorum. Adı bütün Hel-las 1 ve Argos içinde yayılmış olan erin bir an bile aklımdan çıkmıyor.

Akıllı Telemakhos ona dönerek şöyle dedi:

— Anne, sadık ozanı bizi gönlünün istediği gibi eğlendirmekten niçin menediyorsun? Bunda ozanların suçu ne? Sebep herşeye gücü yeten Zeus'tur ki miskin insanlara dilediğini kısmet eder, her birine ayrı ayrı.

Danaosluların hazin talihini okuduğu için Phemios'a gücenmemeli; yeni destan daima işitenlerce en çok beğenilir. Sen de yüreğini sıkı tut da bunları dinle.

Sıla günü elinden alınmış yalnız Odysseus değildir; daha birçokları bu Troia seferinde yok olmuştur.

Penelopeia, şaşarak, dairesine döndü: çocuğunun uslu akıllı sözleri gönlünü dolduruyordu; oda hizmetçileri kadınlarla birlikte üst kata çıktıkları zaman aziz eşi Odysseus için hâlâ ağlıyordu, ta Gökgözlü tanrıça Athena göz kapaklarına tatlı uyku ekinceye kadar.

Yavuklular gölgeli divanhanede gürültü patırdı ediyorlardı; hepsinin tek bir arzusu vardı; onun yanında yatmak.

Akıllı Telemakhos, onlara dönerek söz söylemeğe koyuldu

— Anamın aşırı cüret gösteren yavukluları, şimdi eğlencemize bakalım; bağırtılar kesilsin; en iyisi şu ozanı dinlemektir; sesi onu ölümsüzler mertebesine yükseltiyor; yarın da, tanlayın, hepimiz dernek meydanında toplanıp meclis kuralım; size açıkça söyleyecek

bir çift sözüm var: divanhanemi boşaltmalısınız, artık birbirinizle anlaşın, gidip eğlencilerinizi başka yerde yapın: kendi evlerinizde, birbirinizi konuklayarak kendi mallarınızı yiyerek! yok hepiniz üşüşüp cezasız tek bir adamın malını yiyip bitirmek daha kolayınıza geliyorsa, ben artık sesimi yükseltip daima var olan tanrılara şikâyet edeceğim; işlediklerinizin cezasını Zeus versin; hepiniz şu konağın içinde helak olasınız, ve öcünüzü alacak kimse bulunmasın.

Böyle deyip kesti. Hepsi, dişlerini dudaklarına bastırarak, Telemakhos'un böyle yüksekten söylemesine sağıyorlardı.

Bunun üzerine, Eupeithes oğlu Antinoos şöyle dedi:

— Ya, Telemakhos, artık tanrılar, bir meydan hatibi gibi böyle cesaretle, gururla söz söylemeyi demek sana öğretiyorlar. Ama şu iki yanı deniz İthaka üzerine hüküm sürmeği, atalarından kalma bir hak da olsa, Kronos oğlu Zeus kısmet etmesin sana.

Akıllı Telemakhos ona dönerek şöyle dedi:

— Antinoos, söyleyeceğim gücüne gitmesin: ama buranın hanlığını, Zeus bana lâıyk görüp vermiş olsa, kabul etmeğe hazırım. Sana göre hanlık etmek insan için en fena talih mi oluyor? Bana inan, bu hiç de fena bir şey değildir; han olanın evi malla donanır, kendisinin de değeri artar, fakat hanlardan yana bizim iki yanı deniz İthaka zengindir: yiğitleri var, kocaları var; bu Akhailardan biri seçilsin, tanrısal Odysseus gerçekten ölmüşse. Ben de hiç olmazsa kendi evimin beyi olayım. Tanrısal Odysseus'un bana bıraktığı kullara karavaşlara hükmüm geçsin.

Buna karşı Polibos oğlu Eurymakhos şöyle dedi:

— Telemakhos, bu işler, şüphesiz, tanrıların dizleri üzerindedir; iki yanı deniz İthaka üzerine kim han olacak, o da onların bileceği şeydir. Malın mülkün senin olsun, sarayında da sen kendin hüküm

sür: İthaka'da ahali var oldukça, mallarını, dileğin olmadan, gücüyle, senin elinden kim gelip alabilir? Yalnız, azizim, ben senden şu gelen yabancıyı sorup anlamak istiyorum: nereden geliyor sana bu adam?

Hangi yerden olmakla övünüyor? Bir tarafta soyu soppu, yeri yurdu var mıdır?

Babanın dönüşünü müjdelemeğe mi gelmiş? Yoksa yalnız bir alacağını istemek için mi? Ne de çabuk çekilip gitti, kendisini tanımağa bile vakit bırakmadı, çehreden yana hiç de kötü kişiye benzemiyordu.

Akıllı Telemakhos ona dönerek şöyle dedi:

— Eurymakhos, biliyorum, babamın dönmesine ümit kalmamıştır; müjdecî kim ve nereden olursa olsun, ben inanmıyorum artık; kâhinliklere de, anam bir falcı çağırıp sorduğu zaman kulak asmıyorum. Bana gelen konuk ise Mentos adında Taphoslu bir baba dostu imiş; aydın gönüllü Ankhilaos'un oğlu olmakla övünüyor;

Taphos hanı imiş ve Taphos'un iyi kürekçi olan ahalisi üzerine hükmü geçermiş.

Telemakhos böyle söyledi, lâkin gelenin ölümsüz tanrılardan biri olduğu gönlüne malûm olmuştu.

Öbürleri gene dansa ve neşeli çalgıya kendilerini koyvererek akşamı bekliyorlardı! onlar böyle eğlenirken akşam karanlığı basmıştı; o zaman yatıp dinlenmek üzere evli evine dağıldılar.

Telemakhos'un yattığı yer en güzel avlunun içinde yapılmış çok yüksek, dört yanı açık bir odaydı. Orada yatağına girdiği zaman zihninde düşünceler kaynaşıyordu.

Elinde tutuşmuş çırılar tutan sadık dadı Eurykleia, Peisenor oğlu Ops'un kızı, önden yürüyordu; bunu çok genç iken Laertes kendi malından yirmi sığır pahasına almıştı; sarayında sadık eşiyle bir değerde tutardı, ancak karısını gücendirmekten çekinerek yatağına

almamıştı. Telemakhos'un önünde yürüyerek tutuşmuş çırallar taşıyan dadı onu bütün halayıklardan çok severdi; daha emzikte iken ona dadılık etmeğe başlamıştı. Sağlam duvarlı odanın iki kanadını açınca Telemakhos yatağına oturdu; yumuşak kaftanını çıkarıp sağlam öğütlü ihtiyar kadının kolları üstüne attı; o da kaftanı dikkatle devşirip oymalı sedirin yanındaki çengele astı. Odadan dışarı çıkarak gümüş tokmağından kapıyı çekti, kayışı gererek çubuğu mandalı taktı. Burada, Telemakhos koyun yapağısı ile örtülmüş olarak, bütün gece Athena'nın söylediği yolculuğu düşünde gördü.

*Hellas «Helenei» kelimesi yalnız burada geçiyor: bundan da bu parçanın Homeros'tan sonra uydurulduğu anlaşılıyor. Başka her tarafta Ahay: ahayeli denilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM: ŞAN-II

TELEMAKHOS GURBETTE İTHAKALILARIN DERNEĞİNDE

Sabah sisi içinde doğan gül parmaklı Şafak görünür görünmez Odysseus'un sevgili oğlu yatağından kalkarak elbisesini giyiyor, sivri kılıcını omuzundan asıyor, tombul ayaklarına güzel sandallarını bağlıyordu; yürüyüp odasından çıkarken tanrıların bir eşi sanılacak gibiydi. Hemen gür sesli çavuşlara emir verdi, uzun saçlı Akhaiları dernek meydanına çağırsınlar diye. Çavuşlar ünledikçe halk da üşüşüp toplanıyordu. Her yandan gelinerek dernek tamam olunca, Telemakhos dernek meydanına doğru yürüdü; elinde tunçtan bir mızrak tutuyordu. Yalnız değildi: iki tazısı arkasından gidiyordu. Athena onun üstüne tanrısal bir güzellik saçıyordu.

Yaklaştıkça bütün halkın gözleri ona çevriliyordu, ihtiyarlar yer vererek babasının makamına oturtular.

En önce halk arasında söz söylemeğe başlayan kahraman Aigyp-tios oldu: ihtiyarlıktan beli bükülmüştü, ve bin bir şey görmüş geçirmişti. Sevgili oğlu okçu Antiphos, tanrı eşi Odysseus taylar yetiştiren İlion'a sefere çıkarken, onunla birlikte kocaman karınlı gemilere binip gitmişti; onu, vahşi Kyklop, oyulmuş mağarasının içinde öldürmüş, son akşam övününü ondan yapmıştı. Üç oğlu daha vardı: biri Evrynomos, yavukluların yanında kalıyordu; ikisi ise babalarının işlerine bakıyordu: fakat dert içinde inleyip duran ihtiyar babaya öteki oğlunun yasını hiç bir şey unutturamıyordu. Gene onun için yaşlar dökerek şu sözleri söyledi:

— Kulak verin İthakalılar, şimdi söyleyeceklerime: tanrısal Odysseus kocaman karınlı gemilere binip gittiğinden beri aramızda dernek olduğu yoktu.

Şimdi bizi böyle toplıyan kimdir? Buna neye hacet görüldü? Genç erlerden veya yaşlılardan biri midir? Dönmekte olan ordudan herkesten önce almış olduğu emin bir haberi mi muştuluyacak? Yoksa halkın iyiliği için başka bir iş üzerine mi konuşup danışacak? Maksudı hayırlı görünüyor bana; aklından geçirdiklerini Zeus rast getirsin.

Böyle dedi ve bu dilek Odysseus'un sevgili oğlunu sevindirdi; artık daha fazla yerinde oturmayıp söz söylemek üzere ayağa kalktı, meydanın ortasına ilerledi; akıllı öğütçü Peisenor çavuş ise eline bir âsâ verdi, ilkin ihtiyara dönerek şöyle dedi:

— Koca kişi, sorduğun adam uzakta değildir, halkı toplıyanın kim olduğunu şimdi görüp anlarsın; bu davetime sebep yüreğimdeki büyük kaygılardır. Dönmekte olan ordudan bir haberim yok, halkın iyiliği üzerine başka bir iş için de konuşup danışmıyacağım; ancak kendi hacetimi, evimi basan çifte musibeti söyleyeceğim: tosun ba-

bamı, burada toplanan sizler üzerine de en yumuşak bir baba gibi hanlık etmiş olan babamı kaybetmem yetişmemiş, ondan da beteri başıma geldi, o yüzden evim harap oluyor, ocağım sönüyor: Anama, kendi hiç istemezken, bir takım yavuklular peyda oldu, onu usandırıp duruyorlar; bunlar dernekte hazır gördüğüm en ileri gelenlerin sevgili oğullarıdır; babası İkarios'un yanına gitmekten, konağında işi konuşup bitirmekten korkuyor bunlar; yoksa, o da elbet kızını çeyizleyip beğeneceği ve kendi seçeceği ere verirdi. Halbuki onlar babamın evine postu sermişler, geceli gündüzlü, sığırlarımı, koyunlarımı, semiz keçilerimi kesip kesip yiyorlar, cümbüş kurup yağız yüzlü şarabımı içiyorlar; böyle, pervasız, malımı bitiriyorlar; ve burada Odysseus değerinde bir er yok ki evinden zulmü uzaklaştırsın. Biz ise henüz kendimiz savaşıp belâyı defedecek halde değiliz; ama hep böyle görgüsüz, tecrübesiz kalacak değiliz elbet,.

Elimde gerekli vasıtalar bulunsaydı şimdi bile savaşmaktan geri kalmazdım; çünkü katlanılmaz şeyler oluyor, şerefsizlik içinde evim yıkılıyor. Sizin de artık bu hal gücünüze gitsin; dört yandan komşularımız olan erlerden bir az sıkılın; gazaba gelen tanrılardan korkun, ta ki bu yaman işlerin cezasını başınıza çevirmesinler. Size yalvarırım. Olympos'un sahibi Zeus namına, insanların derneklerini toplayan ve dağıtan tanrıça Themis namına, yalvarırım: Yeter artık, ey dostlar! beni yalnız bırakırı acıklı yasımla! Yoksa, vaktiyle, tosun babam

Odysseus güzel knemisli 1 Akhailara kemlik dileyip zulüm yapmış olmasın, onlar da şimdi ceza olarak bu adamları üstüme saldırıp öç almağa kalkışmış olmasınlar.

Benim için daha elverişli olurdu, mallarımı ve sürülerimi yiyenler hepimiz birden siz olaydınız; çünkü siz yemiş olsanız belki de bir gün ödetmek mümkün olurdu: il içinde dolaşıp dâvamı anlatır, mallarımın değerini arardım, ve hakkımı elde edinceye kadar yakanızı

koyvermezdim. Halbuki şimdi yüreğimi onulmaz kaygılarla dolduruyorsunuz!

Böyle dedi ve kanı kaynıyarak asayı yere attı. Gözlerinden yaşlar fışkırıyordu. Halk baştan başa acıma içinde kalmış, susuyordu. Yavuklulardan kimse Telemakhos'a sert sözlerle cevap vermeğe cesaret etmiyordu, yalnız Antinoos yanına gelerek şöyle dedi:

— Meydan hatibi, başı kızmış Telemakhos! Bize hakaret ederek neler söyledin?

Şerefimize bir leke de sürmek istiyorsun. Kaygılarının sebebi yavuklular mıdır, yoksa, hilekârlıkta eşi olmıyan anan mıdır? Üç yıl çoktan geçti, yakında dört olacak, Akhaiların kalbiyle oynayıp duruyor: hepsini ümitlendirerek, herkese ayrı ayrı haberler gönderip söz vererek; içinde ise büsbütün başka niyetler besliyor. Hele şu büyük hileye bakın: konakta büyük bez tezgâhını kurdurmuş, güya uzun bir bez dokumağa başlamıştı; bize de, yanımızdan her geçtikçe, şöyle derdi: «Yavuklularım delikanlılar, bilirim, tanrısal Odysseus ölmüştür, siz de benimle evlenmeğe sabırsızlanıyorsunuz; ama bekleyin, şu başlanmış bez atkısını bitireyim, hazırlanmış iplikler boşa gitmesin. Bu, kahraman Laertes'in kefeni olacak; yaman Ecel gelip onu helak döşeğine sereceği zaman, Akhai kadınları beni kınamaz mı, bunca varlıklı kahraman Laertes kefensiz kalırsa? O böyle derdi, ve bizim taşkın gönlümüz onun sözüne kanardı. O uzun bezi gündüzleri dokuyup dururdu, geceleri ise meşalelerle gelerek sökerdi. Bu hile ile üç yıl geçti, üç yıl Akhailar hilesine kandı. Dördüncü yıl girince, bu geçen ilkbaharda, halayıklardan hilesini görüp bilen biri bize haber verdi; biz de onu güzel bezeli sökerken yakaladık! Ancak böylece, ister istemez, bitirmek zorunda kaldı.

Sen de şimdi yavukluların cevabını dinle, iyi anlayıp için rahat olsun, bütün Akhailar da işi iyice anlasınlar: Buradan ananı baba yurduna yolla ve ona babasının seçeceği ve kendi begeneceği erkeğe

varmasını öğütler. Yoksa böyle uzun zamanlar daha Akhai oğullarını avutayım, Athena'nın kendisine bol bol verdiği erdemlerin hepsini göstereyim derse; eski zaman masallarında bile güzel belikli Akhai kadınlarında: Alkmene'lerde, Tiro'larda, güzel taçlı Mykene'lerde misli görülmemiş düzenlerinden vazgeçmezse... İşin şuracığını gereğince anlamamış demektir: senin malın, erzakın yenip gidecek, anan, tanrıların kafasına soktukları hilelerden vazgeçmedikçe. Bundan da şu çıkacak; onun için büyük bir şöhret, senin için malının büsbütün mahvolması! Çünkü biz şuradan şuraya gidip başka işlere bakmıyacağız, anan Akhailardan birini beğenip onunla evlenmedi-kçe.

Akıllı Telemakhos, ona cevap vererek şöyle dedi:

— Antinoos beni doğurup büyüten kadını, rızası yokken, evim-den nasıl kovayım?

Babam da yad ellerde; sağ mı, ölmüş mü belli değil. Bir de İkari-os'a tazminat vermek benim için başka bir büyük felâket olacak, anamı kendi başıma onun evine gönderirsem. Babasından gelecek bu kaygılardan gayrı, tanrılardan gelecek olanlar da var; çünkü kovulacak olan anam evin eşiğinde korkunç Eriny'lere dönüp, bana beddua edecek; tanrılarınsa gazabı sert olur! Fakat siz, yüreğinizde hâlâ tanrı korkusu varsa, haydin, divanhanemden çıkın gidin, eğlen-tilerinizi başka yerlerde yapın: kendi evlerinizde, birbirinizi ko-naklayıp kendi mallarınızı yiye! Yok hepiniz üşüşüp, cezasız, tek bir adamın malını yiyip bitirmek daha işinize geliyorsa, ben artık sesimi yükseltip daima var olan tanrılara şikâyet edeceğim; işledikle-rinizin cezasını Zeus versin: hepiniz şu konağın içinde helak olasınız ve öcünüzü alacak kimse bulunmasın!

Telemakhos böyle söylüyordu. O ara uzağı gören Zeus'un gönderdiği iki kartal dağın zirvesinden dalıp geliyordu. Önce rüzgârın esinine uyarak, yan yana gergin kanatlarla uçup yükseliyor-lardı, fakat gürültülü derneğin ortasına gelince oldukları yerde, gür